

SISÄLLYSLUETTELO

Lyhenteet	XI
Esipuhe kirjan ensimmäiseen painokseen	XIII
Esipuhe kirjan toiseen painokseen	XIV
Esipuhe kirjan kolmanteen painokseen	XV

I ALUKSI	1

Leena Alapuranen

II TYÖELÄMÄN HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYEDELLYTYKSET

1 Johdanto	7
2 Lainsäädännön tausta, kansainvälinen sääntely ja perusoikeudet	11
2.1 Henkilötietojen suoja perusoikeudeksi	11
2.2 Henkilötietojen suojan kansainvälinen sääntely	14
2.3 Työelämän tietosuojalainsäädännön tausta	16
2.4 Työnhakijaa koskeva sääntely ja sen kehittyminen.....	19
2.5 Työelämän tietosuojan kansainvälisestä sääntelystä	21
2.6 Henkilötietojen suoja ja perusoikeudet	23
2.6.1 Perusoikeuksista	23
2.6.2 Itsemääräämisoikeus	30
2.6.3 Oikeus yksityisyyteen, yksityiselämän suoja ja muut perusoikeudet.....	32
3 Tietosuoja-asetus ja keskeiset käsitteet.....	36
3.1 Asetuksen tausta ja tavoitteet.....	36
3.2 Keskeiset käsitteet ja määritelmät	37
4 Henkilötietojen suojan keskeiset periaatteet	49
4.1 Periaatteiden merkityksestä ja niiden toteuttamisesta	49
4.2 Lainmukaisuus, kohtuullisuus, läpinäkyvyys.....	50
4.3 Käyttötarkoitussidonnaisuus	57
4.4 Tietojen minimointi ja täsmällisyys	61

4.5	Säilyttäminen, eheys ja luottamuksellisuus	66
4.6	Osoitusvelvollisuus	69
5	Työntekijää koskevien henkilötietojen käsittelyedellytykset	71
5.1	Käsittelyn oikeusperuste, 6 artikla	71
5.2	Käsittelyn oikeusperuste, erityiset henkilötietoryhmät	74
5.3	Laki yksityisyyden suojasta työelämässä ja käsittelyn edellytykset	80
5.3.1	Tarpeellisuusvaatimus	80
5.3.2	Henkilötietojen kerääminen ja työnantajan tiedonantovelvollisuus	88
6	Rekisteröidyn oikeudet	92
6.1	Läpinäkyvä informointi ja rekisteröidyn oikeuksien käyttö	92
6.2	Oikeus saada pääsy tietoihin	93
6.3	Oikeus tietojen oikaisemiseen	95
6.4	Oikeus tulla unohdetuksi	95
6.5	Oikeus käsittelyn rajoittamiseen	97
6.6	Oikeus siirtää tiedot järjestelmästä toiseen	98
6.7	Oikeus vastustaa käsittelyä	98
6.8	Automatisoidut yksittäispäätökset ja profilointi	99
7	Teknisten välineiden kautta syntyvien henkilötietojen käsittelyn edellytykset	102
7.1	Yleistä	102
7.2	Sähköposti	104
7.2.1	Yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain sähköpostia koskevat säännökset	105
7.2.2	Laki sähköisen viestinnän palveluista ja työntekijän sähköposti	108
7.3	Verkkoselailu, sosiaalinen media ja Internet of Things	113
7.4	Kameravalvonta	118
7.5	Paikantaminen	123
7.6	Puhelutiedot	127
8	Henkilötietojen käsittelyn edellytykset erityislakien nojalla	129
8.1	Työsopimuslaki ja palvelussuhteeseen liittyvät tiedot	129
8.2	Työaikalaki	136
8.3	Vuosilomalaki	138
8.4	Työturvallisuuslaki	139
8.5	Työtapaturma- ja ammattitautilaki	141
8.6	Tasa-arvolaki	144
8.7	Yhdenvertaisuuslaki	147
9	Yhteistoimintamenettely	151

10	Valvonta ja seuraamukset	157
10.1	Valvonta ja valtuudet.....	157
10.2	Rangaistussäännökset.....	161
10.3	Vahingonkorvaus.....	163
11	Johtopäätökset.....	164
11.1	Yhteenvedo ja nykytila	164
11.2	Työntekijän tietosuojakysymykset tulevaisuudessa.....	167

Seppo Koskinen

III TYÖHÖNOTTO JA HENKILÖTIETOJEN KERÄÄMINEN

1	Johdanto	171
2	Työnhakija ja henkilötiedot	174
2.1	Henkilötietojen käsittely	174
2.1.1	EU:n tietosuoja-asetus.....	174
2.1.2	Laki yksityisyyden suojasta työelämässä.....	178
2.2	Tarpeellisuusvaatimus	184
2.3	Yhteistoimintamenettely.....	186
3	Työpaikkailmoitus sekä työhakemus	188
4	Työhönottopäätöksen yhteydessä kerättävät tiedot	192
4.1	Yleisesti	192
4.2	Työnhakijalta	194
4.2.1	Yleisesti.....	194
4.2.2	Arkaluonteisten tietojen kerääminen.....	202
4.2.2.1	Yleisesti.....	202
4.2.2.2	Terveystietotiedot	204
4.2.2.3	Huume- ja lääketestauksella kerättävät tiedot.....	212
4.2.2.4	Rikollista toimintaa koskevat tiedot	218
4.3	Työnhakijan suostumuksella muualta	221
4.3.1	Aikaisempi työnantaja	221
4.3.2	Työnvälitys.....	222
4.3.3	Työvoiman vuokraaja.....	224
4.3.4	Turvallisuusselvitykset	227
4.4	Ilman työnhakijan suostumusta muualta.....	229
4.5	Työnhakijan tiedonsaantioikeus.....	233
5	Valintapäätös.....	235
6	Lopuksi	237

IV TERVEYDENTILAA KOSKEVIEN HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY

1	Arkaluonteiset henkilötiedot	241
1.1	Arkaluonteisten henkilötietojen käsittelykielto	241
1.2	Poikkeukset arkaluonteisten henkilötietojen käsittelykiellosta.....	244
1.3	Salassapitovelvoitteen sisältö	245
1.4	Terveydentilatietojen salassapito	247
1.5	Salassapidosta poikkeaminen.....	248
2.1	Yksityiselämän suoja työpaikalla	253
2	Työnantajan oikeus arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyyn	253
2.2	Terveydentilatietojen tarpeellisuusvaatimus	255
2.3	Työsuojelun tiedonsaantioikeus.....	257
3	Henkilötietojen käsittely työterveyshuollossa	260
3.1	Potilasasiakirjojen laatiminen	260
3.2	Työterveyshuolto rekisterinpitäjänä	262
4.1	Terveystarkastukset osana työterveyshuoltoa	263
4	Terveystarkastukset	263
4.2	Potilaan oikeudet työterveyshuollossa.....	265
5	Velvollisuus osallistua terveydentilan selvittämiseen	268
5.1	Työterveyshuoltolaki	268
5.2	Valtion virkamieslaki	272
5.3	Laki kunnallisesta viranhaltijasta	276
6.1	Huumausainetestin suorittaminen.....	279
6	Huumausaineiden käytön toteamiseksi tehdyt testit	279
6.2	Testituloksen ilmoittaminen	281
6.3	Huumausainetestin perusteella laadittavat todistukset	282
6.4	Työnantajan oikeus käsitellä huumausainetestin suorittamista koskevaa todistusta	283
7	Työkyvyttömyyttä koskevien tietojen käsittely	289
7.1	Lääkärintodistuksien sisältö.....	289
7.2	Sairauslomatieojen käsittely.....	292
8	Seuraukset arkaluonteisten henkilötietojen käsittelykiellon rikkomisesta	295
9	Yhteenvedoa	297

**V HENKILÖSTÖN EDUSTAJAN OIKEUS KÄSITellä
HENKILÖTIETOJA**

1	Johdanto	301
2	Oikeus käsitellä henkilötietoja	303
2.1	Henkilöstön edustajan käsittelyoikeuden perusteet	303
3	Tietojen luovuttaminen erityislainsäädännön perusteella	309
3.1	Aluksi	309
3.2	Työturvallisuuslaki	310
3.3	Työterveyshuoltolaki	317
3.4	Työaikalaki	319
3.5	Vuosilomalaki	322
3.6	Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteis- toiminnasta	325
3.7	Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta	327
3.8	Muu työlainsäädäntö	332
3.9	Arviointia	336
4	Henkilötietojen käsittely työehtosopimusten perusteella	338
4.1	Työehtosopimuslaki	338
4.2	Työehtosopimusmääräykset	341
4.2.1	Työehtosopimuskäytäntö	341
4.2.2	Henkilötiedot	348
4.3	Arviointia	353
5	Henkilötietojen käsittely yhteistoimintamenettelyssä	356
5.1	Yhteistoimintalait	356
5.2	Tietojen käsittelyperiaatteista	357
5.3	Henkilötietojen käsittely eri yhteistoimintatasoilla	358
5.4	Yhteistoimintamenettelyssä käsiteltävät henkilötiedot	361

Matti Wiberg

VI DIGITALISAATIO JA TYÖELÄMÄN VALTASUHTEET

1	Johdanto	371
2	Työelämän big data	374
3	Työelämän tiedonpolitiikka puuttuu	380
4	Henkilötietojen käyttäminen säännelty tehottomasti	382
5	Informoidusti hankittu suostumus on illuusio	384
6	Digitietoisuuteen panostettava	387
	Lähteet	391
	Asiahakemisto	405
	Oikeustapaushakemisto	413